

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ 5–9 КЛАСІВ З ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ («ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ» ЗБД, ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ)

*Розроблено відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (додаток 14)
та наказу МОН України № 722 від 04.05.2026 р.*

ГР 1. Турбота про особисте здоров'я і безпеку, уникання факторів ризику, реагування на чинники і діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного та інших осіб

Орієнтовано на безпечну поведінку в соціумі, побуті та природі, протидію тиску/булінгу, надання першої допомоги, розв'язання конфліктів.

Інтегрований показник	1–3 бали (Початковий рівень)	4–6 балів (Середній рівень)	7–9 балів (Достатній рівень)	10–12 балів (Високий рівень)
Когнітивні процеси	1 бал — розпізнає за допомогою вчителя найпростіші правила безпеки (наприклад, дорожні знаки або номери телефонів рятувальних служб); 2 бали — відрізняє очевидно безпечні ситуації від небезпечних у знайомому середовищі за зовнішніми ознаками; 3 бали — намагається	4 бали — відтворює основну інформацію про правила поведінки в побуті та громадських місцях, знаходить в інструкціях відповіді на прості запитання; 5 балів — формулює окремі запитання про причини виникнення небезпечних ситуацій, розуміє базові інструкції та застереження;	7 балів — самостійно знаходить потрібну інформацію про правила безпеки в джерелах, перетворює текстову інструкцію на просту пам'ятку чи алгоритм за зразком; 8 балів — зіставляє та порівнює інформацію з різних джерел про засоби	10 балів — узагальнює інформацію про безпечні практики та здоров'язбереження, робить логічні висновки про необхідність особистої відповідальності за свою поведінку та вчинки; 11 балів — оцінює

	відповідати на прості запитання про правила безпеки в побуті чи школі, припускаючись суттєвих логічних та змістових помилок.	6 балів — за зразком виявляє очевидні відмінності між безпечною та небезпечною поведінкою у знайомих життєвих ситуаціях.	протидії тиску чи булінгу, виявляє дрібні розбіжності в правилах безпечної поведінки; 9 балів — аналізує причини та наслідки виникнення конфліктів у різних ситуаціях, виявляє приховані ознаки булінгу та тиску (зокрема, у кіберпросторі).	інформацію про загрози за наданими чи самостійно визначеними критеріями, пропонує способи вдосконалення правил безпеки у своєму закладі освіти чи вдома; 12 балів — здійснює комплексний аналіз нормативно-правових документів щодо безпеки, здоров'я та добробуту, обґрунтовує відповідальність за порушення норм, формує власну лінію етичного та безпечного вибору.
--	---	--	---	---

Навчальна діяльність	1 бал — виконує частину простих дій під час моделювання безпечної поведінки за покроковим зразком і під постійним наглядом учителя (наприклад, показує речі чи називає адресу); 2 бали — переносить окремі правила чи телефони екстрених служб у готову схему за шаблоном під наглядом; 3 бали — фіксує порядок дій у небезпечній ситуації за допомогою простих малюнків або позначок у зошиті під безпосереднім керівництвом.	4 бали — виконує типові репродуктивні завдання щодо безпечної поведінки у побуті або громадських місцях за готовою інструкцією; 5 балів — здійснює просте моделювання виклику необхідних рятувальних служб, повідомляючи базову інформацію про надзвичайну ситуацію за планом; 6 балів — виконує частково-пошукові завдання з моделювання ситуацій надання найпростішої першої допомоги (наприклад, накладання пластиру, зупинка дрібної кровотечі) за алгоритмом.	7 балів — виконує окремі дослідницькі завдання з виявлення джерел допомоги жертвам булінгу за узгодженим планом або алгоритмом; 8 балів — самостійно моделює ситуацію з конструктивним залагодженням конфліктів, вибирає необхідні безпечні засоби та алгоритми поведінки; 9 балів — моделює ситуацію надання першої долікарської допомоги в разі травматизму чи поганого самопочуття, розробляє стратегії протидії булінгу та кібербулінгу.	10 балів — самостійно розробляє алгоритми дій у небезпечних ситуаціях на основі знань та власного досвіду, пропонує альтернативні способи вирішення конфліктів; 11 балів — створює матеріальні чи цифрові пам'ятки/моделі безпечної поведінки та взаємодії в соціумі (наприклад, інтерактивна карта безпечного шляху), перевіряє за їх допомогою наукові гіпотези;
------------------------------------	--	--	--	--

				12 балів — здійснює комплексні самостійні проекти (наприклад, план безпеки закладу освіти чи план подолання конфліктів у класі), обґрунтовує вибір методів та стратегій захисту прав і гідності людини.
Рівень самостійності	1 бал — долучається до моделювання безпечних дій лише за повної підтримки вчителя, потребує постійного зовнішнього контролю; 2 бали — виявляє розгубленість при потраплянні у змодельовану	4 бали — працює за алгоритмами безпечної поведінки під керівництвом учителя, звертаючись за підтвердженням правильності дій; 5 балів — вносить прості зміни до плану дій у небезпечній ситуації (наприклад, зміна маршруту руху)	7 балів — діє за інструкцією з опосередкованою допомогою вчителя, виявляє самостійність у підготовці засобів захисту чи аптечки; 8 балів — самостійно виділяє істотні кроки в	10 балів — самостійно планує та реалізує заходи безпечної поведінки, успішно долає нестандартні труднощі та коригує власні дії без допомоги вчителя; 11 балів —

	небезпечну ситуацію, потребує покрокового нагляду дорослих; 3 бали — намагається користуватися алгоритмами безпеки або інструкціями з періодичною допомогою вчителя.	за зразком та фіксує результати; 6 балів — самостійно виконує типові етапи моделювання безпечних дій за інструкцією, за потреби звертаючись до вчителя.	наданні першої допомоги чи реагуванні на загрози, долає стандартні труднощі під час моделювання; 9 балів — самостійно обирає спосіб поведінки у конфліктній ситуації з-поміж запропонованих, здійснює самостійний контроль своїх емоцій та поведінки.	самостійно оцінює адекватність та безпечність обраних методів поведінки у соціумі, виявляє ризики та коригує дії у небезпечних життєвих ситуаціях; 12 балів — свідомо та впевнено діє в нестандартних і небезпечних життєвих ситуаціях самостійно чи в команді, оцінює ризики, прогнозує наслідки, пропонує оригінальні превентивні рішення.
--	---	--	--	---

Рівень комунікації та взаємодії	1 бал — уникає комунікації, не виявляє інтересу до групової взаємодії при моделюванні безпечних дій чи розв'язанні конфліктів; 2 бали — пасивно спостерігає за діями інших членів групи під час розігрування безпекових сценаріїв, не висловлюючи пропозицій; 3 бали — відповідає на запитання партнерів по групі щодо дій у надзвичайній ситуації лише за прямою вказівкою чи спонуканням учителя.	4 бали — включається в роботу групи за ініціативою інших, бере участь у розподілі ролей під час моделювання (наприклад, грає роль потерпілого чи рятувальника); 5 балів — виконує свою частину спільного завдання з розробки правил безпеки у групі з частковою допомогою, уникає відкритих суперечок; 6 балів — виявляє готовність до взаємодії, узгоджує свої обов'язки у групі щодо безпечної поведінки чи вирішення навчальних конфліктів.	7 балів — активно співпрацює в групі, пропонує ідеї щодо розподілу ролей та алгоритмів дій у надзвичайній ситуації чи під час протидії тиску; 8 балів — порівнює пропозиції різних учасників групи щодо врегулювання конфліктів, спільно бере участь у пошуку оптимальних рішень; 9 балів — ініціює обговорення способів захисту прав людини та протидії булінгу в групі, порівнює власні думки з думками інших, аргументує висновки.	10 балів — координує групову роботу з розробки правил безпечної життєдіяльності, конструктивно реагує на думки інших, допомагає вирішувати суперечки; 11 балів — планує та організовує групову співпрацю для подолання булінгу чи моделювання першої допомоги, об'єктивно оцінює внесок кожного у спільний безпековий проєкт; 12 балів — виступає медіатором/посер
---	---	--	---	--

				едником у комунікації та вирішенні гострих конфліктів, спрямовує взаємодію на досягнення спільної мети безпеки, надає конструктивний зворотний зв'язок.
Частота вияву умінь	1 бал — виявляє базові навички безпечної поведінки чи виклику допомоги лише в окремих випадках під безпосереднім керівництвом дорослого; 2 бали — виконує прості безпекові дії за зразком в окремих випадках під прямим наглядом учителів або батьків; 3 бали — виявляє	4 бали — виявляє вміння діяти безпечно епізодично, потребує регулярних нагадувань правил поведінки в побуті та школі; 5 балів — демонструє навички безпечної поведінки в знайомих ситуаціях, але припускається суттєвих помилок у непередбачуваних умовах; 6 балів — стабільно	7 балів — виявляє відповідальне ставлення до власної безпеки та здоров'я постійно в типових життєвих ситуаціях; 8 балів — стабільно та самостійно застосовує навички першої допомоги та безпечної поведінки у повсякденній діяльності; 9 балів — постійно демонструє високий	10 балів — виявляє вміння діяти безпечно та відповідально системно в типових і нетипових ситуаціях при розв'язанні життєвих завдань; 11 балів — стабільно демонструє відповідальну поведінку,

	вміння фрагментарно копіювати безпечні моделі поведінки у знайомих ситуаціях під постійним контролем.	та регулярно виконує відомі правила поведінки в побуті, закладі освіти, на вулиці та в громадських місцях.	уровень культури безпеки, відповідального ставлення до життя та здоров'я (свого та інших осіб) в типових ситуаціях.	пропонує корисні практики та допомагає іншим захистити свої права; 12 балів — системно, свідомо та автоматизовано застосовує весь арсенал навичок безпеки життєдіяльності, захисту гідності, надання долікарської допомоги у будь-яких нестандартних чи екстремальних життєвих обставинах.
--	--	---	--	---

ГР 2. Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, прийняття рішень з користю для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я та добробуту

Орієнтовано на розпізнавання небезпек у побуті, соціумі та природі, прогнозування наслідків рішень (в т.ч. у цифровій сфері), безпечну поведінку та дотримання правил гігієни.

Інтегрований показник	1–3 бали (Початковий рівень)	4–6 балів (Середній рівень)	7–9 балів (Достатній рівень)	10–12 балів (Високий рівень)
Когнітивні процеси	1 бал — розпізнає за допомогою вчителя базові поняття небезпечних ситуацій (наприклад, пожежа, негода, незнайомці); 2 бали — відрізняє потенційні небезпеки навколишнього середовища (наприклад, дорожній рух, отруйні рослини, дикі тварини) за очевидними ознаками; 3 бали — намагається ставити прості запитання про причини небезпек у побуті чи соціумі, припускаючись значних логічних помилок.	4 бали — відтворює основні відомості про безпеку дорожнього руху, поводження з хімічними речовинами або тваринами за готовим зразком; 5 балів — пояснює базові наслідки недотримання здорового способу життя на основі інформації з різних джерел; 6 балів — виявляє очевидні відмінності між прийнятними та неприйнятними ризиками в побутових і	7 балів — самостійно формулює запитання щодо впливу цифрових пристроїв та медіа на здоров'я, безпеку та добробут людини; 8 балів — зіставляє та порівнює за заданою ознакою ризики комунікації у віртуальному середовищі з реальними загрозами в соціумі; 9 балів — детально аналізує причиново-наслідкову зв'язку різних чинників	10 балів — узагальнює інформацію про вплив соціального оточення, реклами та медіа на прийняття рішень щодо власного здоров'я та безпеки; 11 балів — оцінює рівень ризиків у ситуаціях міжособистісного спілкування та жорстокого поводження з тваринами, пропонує безпечні альтернативи; 12 балів — здійснює глибокий

		навчальних ситуаціях за зразком.	небезпечних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру.	аналіз та обґрунтовує рівень ризиків неналежного використання речовин (ліки, побутова хімія, алкоголь), формує власну систему критеріїв безпеки.
Навчальна діяльність	1 бал — виконує частину простих дій під час моделювання безпечної поведінки з тваринами чи побутовими приладами за покроковим зразком учителем; 2 бали — зазначає за допомогою вчителя потенційні небезпеки на схемі чи малюнку за шаблоном; 3 бали — здійснює найпростіші заходи безпеки (наприклад, вимикання світла чи миття рук) за	4 бали — виконує типові репродуктивні завдання щодо безпечної поведінки під час спілкування з тваринами чи використання цифрових пристроїв за готовим алгоритмом; 5 балів — заповнює таблицю порівняння небезпечних ситуацій природного чи соціального характеру за готовим шаблоном та зразком;	7 балів — виконує окремі дослідницькі завдання щодо передбачення впливу цифрових засобів на здоров'я та безпеку за узгодженим планом; 8 балів — самостійно моделює послідовність дій та правила безпечної поведінки в побуті, закладі освіти, на вулиці та у громадських місцях; 9 балів — створює пам'ятки/інфографік	10 балів — моделює власну стратегію здорового способу життя (достатня рухова активність, раціональне харчування, відмова від шкідливих звичок) та безпечну поведінку в соціумі; 11 балів — самостійно планує та реалізує заходи щодо безпечного та екологічного

	покроковим нагадуванням дорослих.	6 балів — здійснює просту класифікацію ризиків (прийнятні/неприйнятні) та небезпечних чинників побуту за однією заданою ознакою.	у щодо уникнення небезпек природного, техногенного чи побутового походження на основі аналізу кількох чинників.	використання побутових і цифрових пристроїв у своїй родині чи класі, обґрунтовує вибір; 12 балів — розробляє індивідуальні та групові проекти реагування на надзвичайні ситуації з використанням офіційних протоколів безпеки, оцінює їхню ефективність.
Рівень самостійності	1 бал — долучається до вибору безпечної поведінки чи оцінки небезпек лише за повної підтримки вчителя чи дорослих; 2 бали — потребує покрокового нагляду дорослих під час перебування на вулиці	4 бали — розрізняє небезпечні побутові ситуації за допомогою вчителя чи детальної алгоритмічної інструкції; 5 балів — описує характер змін у своїй безпековій поведінці	7 балів — самостійно застосовує безпекові знання для вирішення повсякденних практичних завдань (наприклад, поведінка під час повітряної тривоги	10 балів — самостійно оцінює безпекову ситуацію у своєму мікрорайоні/місті, розробляє та обґрунтовує пропозиції щодо зменшення природних чи

	чи роботи з цифровими приладами для уникнення загрози; 3 бали — намагається дотримуватися безпечної відстані від небезпечних об'єктів або тварин за порадою та контролем вчителя.	у надзвичайних ситуаціях за готовими шаблонами; 6 балів — самостійно дотримується правил дорожнього руху чи поводження з домашніми тваринами за інструкцією.	чи завірюхи); 8 балів — самостійно приймає екологічно та соціально доцільні рішення щодо особистої безпеки, передбачає їхні наслідки для себе та інших; 9 балів — самостійно усуває дрібні ризики у повсякденному житті, обирає оптимальні способи самодопомоги та взаємодопомоги у небезпеці.	техногенних ризиків; 11 балів — самостійно приймає обґрунтовані рішення щодо збереження, відновлення та раціонального використання власних життєвих ресурсів без загрози здоров'ю; 12 балів — виступає лідером з розробки правил безпечного співіснування в громаді, свідомо керує власною поведінкою для збереження життя та добробуту інших у нетипових умовах.
--	--	---	---	--

Рівень комунікації та взаємодії	1 бал — уникає комунікації на уроці при обговоренні наслідків ризикованої або шкідливої поведінки; 2 бали — пасивно сприймає інформацію про безпеки та ризики, не висловлюючи власного ставлення чи припущень; 3 бали — бере участь у бесідах про безпечний рух або побут лише за безпосереднім спонуканням учителя.	4 бали — підтримує діалог щодо правил безпечної поведінки під час екскурсій та походів, ініційований іншими; 5 балів — бере участь у груповій розробці плакатів про загрози в інтернеті та кібербезпеку за визначеним шаблоном; 6 балів — долучається до спільного моделювання дій у небезпечних ситуаціях, виконує свою роль у групі відповідно до обов'язків.	7 балів — активно бере участь у групових дискусіях щодо причин та наслідків небезпечних пригод, виявляє повагу до поглядів інших; 8 балів — аргументовано обирає заходи спільного захисту від небезпек під час роботи в парі чи групі, порівнює пропозиції; 9 балів — організовує групове обговорення наслідків маніпулятивних стосунків та тиску для фізичного й емоційного здоров'я підлітків, аргументує думки.	10 балів — ініціює та структурує групові обговорення тем безпеки у шкільній чи батьківській спільноті, пропонує конструктивні ідеї подолання ризиків; 11 балів — планує та організовує масштабну взаємодію (наприклад, інтерактивний тренінг з пожежної чи мінної безпеки для молодших класів); 12 балів — виступає медіатором безпекових та етичних ініціатив у закладі освіти, координує спільні дії під час
---	--	---	--	--

				евакуацій чи занять з цивільного захисту, надає якісний зворотний зв'язок.
Частота вияву вмінь	1 бал — дотримується правил дорожнього руху чи побутової безпеки лише в окремих випадках під прямим наглядом дорослих; 2 бали — виявляє базову безпекову культуру та гігієнічні навички тільки після зауважень або нагадувань учителя; 3 бали — епізодично звертається по допомогу до фахівців чи дорослих у небезпечних ситуаціях, яким не може зарадити сам.	4 бали — виявляє вміння використовувати протоколи безпеки епізодично, припускається значних помилок у стресових ситуаціях; 5 балів — демонструє стабільні знання правил безпечної поведінки в знайомих умовах, але втрачає контроль у нетипових обставинах; 6 балів — регулярно й стабільно використовує правила особистої гігієни та безпечної	7 балів — постійно виявляє свідоме та відповідальне ставлення до своєї безпеки та безпеки інших у типових побутових і навчальних ситуаціях; 8 балів — стабільно та самостійно використовує протоколи реагування у разі виникнення загроз різного характеру; 9 балів — завжди демонструє високий рівень культури безпеки у повсякденному житті, запобігаючи	10 балів — виявляє вміння прогнозувати наслідки та приймати рішення системно в типових і нетипових ситуаціях; 11 балів — стабільно демонструє глибоке розуміння безпеки життєдіяльності та допомагає іншим приймати обґрунтовані рішення; 12 балів — системно та свідомо керується

		поведінки у звичних життєвих умовах.	виникненню небезпечних ситуацій власною поведінкою.	принципами безпечної поведінки та збереження здоров'я у будь-яких життєвих обставинах, виступаючи лідером з безпеки життєдіяльності в громаді.
--	--	--------------------------------------	---	--

ГР 3. Аргументований вибір здорового способу життя, аналіз і оцінка наслідків і ризиків

Орієнтовано на усвідомлений вибір здорового способу життя, прийняття та розуміння вікових фізіологічних та психоемоційних змін організму, вибір корисного харчування та дозвілля.

Інтегрований показник	1–3 бали (Початковий рівень)	4–6 балів (Середній рівень)	7–9 балів (Достатній рівень)	10–12 балів (Високий рівень)
Когнітивні процеси	1 бал — розпізнає за допомогою вчителя базові корисні та шкідливі продукти харчування або звички; 2 бали — відрізняє активний відпочинок від пасивного у знайомому середовищі	4 бали — відтворює основну інформацію про вікові зміни у своєму організмі (фізичні, психічні, емоційні) за готовим зразком; 5 балів — пояснює базову роль	7 балів — самостійно знаходить потрібну інформацію про здорове харчування та дозвілля в запропонованих джерелах; 8 балів — зіставляє	10 балів — узагальнює інформацію про взаємозв'язку і взаємозумовленість фізичних, психічних та соціальних змін в організмі підлітка;

	за очевидними зовнішніми ознаками; 3 бали — намагається відповідати на запитання щодо впливу способу життя на здоров'я, припускаючись значних змістових помилок.	здорового способу життя та рухової активності для нормального розвитку людини на репродуктивному рівні; 6 балів — за допомогою вчителя чи інструкції визначає причини вікових змін в організмі у підлітковому віці (включаючи статеве дозрівання).	та порівнює за заданою ознакою різні аспекти способу життя (сон, відпочинок, спорт), що приносять користь та задоволення; 9 балів — аналізує причини вибору нездорової поведінки, встановлює причиново-наслідкові зв'язки між способом життя та станом здоров'я.	11 балів — аналізує вплив ставлення людей до власного тіла та його змін на їхнє психічне здоров'я, самооцінку й поведінку; 12 балів — здійснює глибокий системний аналіз біологічних та психологічних закономірностей здоров'язбереження, доводить переваги здорового способу життя на основі доказів.
Навчальна діяльність	1 бал — виконує найпростіші кроки з догляду за тілом (наприклад, чищення зубів, миття рук) за покроковою інструкцією під безпосереднім наглядом;	4 бали — обирає продукти харчування або відповідний одяг, що відповідають поточному сезону та погоді, за готовим алгоритмом; 5 балів — заповнює щоденник	7 балів — самостійно наводить приклади та обґрунтовує правила особистої гігієни та заходи профілактики інфекцій у підлітковому віці;	10 балів — застосовує формули та математичні розрахунки для експрес-оцінки стану власного здоров'я (наприклад, індекс маси тіла, норми

	2 бали — вибирає за допомогою вчителя корисний продукт харчування серед запропонованих варіантів за шаблоном; 3 бали — здійснює найпростіші вправи рухової активності за покроковим нагадуванням дорослих.	самопочуття або рухової активності за готовою формою та зразком; 6 балів — здійснює просту класифікацію корисних і шкідливих звичок за однією заданою ознакою.	8 балів — самостійно розробляє оптимальний раціон харчування та режим дня для підлітка, враховуючи калорійність та навантаження; 9 балів — розробляє комплексні пам'ятки/буклети щодо профілактики інфекційних захворювань, залучаючи статистичні та медичні факти.	споживання води, рухова активність); 11 балів — самостійно розробляє та реалізує заходи щодо пропаганди здорового способу життя та безпечної поведінки серед однолітків або в громаді; 12 балів — створює та впроваджує індивідуальні оздоровчі програми (наприклад, план фізичної реабілітації або відновлення психоемоційних ресурсів), оцінює їхню ефективність.
Рівень самостійності	1 бал — не здатний самостійно визначити корисність чи шкідливість продуктів,	4 бали — відрізняє корисні продукти харчування від шкідливих за	7 балів — самостійно приймає рішення на користь	10 балів — самостійно здійснює моніторинг стану

	потребує постійного контролю дорослих; 2 бали — потребує постійного нагадування про необхідність дотримання режиму дня та рухової активності для збереження здоров'я; 3 бали — намагається обирати здорові продукти чи варіанти відпочинку за порадою та контролем вчителя.	допомогою детальної інструкції або таблиці; 5 балів — описує характер змін у своєму щоденному харчуванні за готовим шаблоном під керівництвом учителя; 6 балів — самостійно дотримується базових гігієнічних правил і норм поведінки у знайомих повсякденних умовах.	корисного дозвілля та здорового способу життя у звичних життєвих ситуаціях; 8 балів — самостійно обмірковує альтернативи власних рішень та дій щодо свого здоров'я та особистого добробуту; 9 балів — самостійно усуває шкідливі звички зі свого щоденного розкладу, самостійно оцінює ризики нездорової поведінки.	власного фізичного здоров'я та психоемоційного стану, впроваджує превентивні оздоровчі заходи; 11 балів — самостійно планує та організовує власну освітню траєкторію та життєдіяльність без шкоди для здоров'я, володіє техніками відновлення ресурсів; 12 балів — виступить в ролі активного пропагандиста здорового способу життя, демонструє повну відмову від віктимної та нездорової поведінки в будь-яких обставинах.
--	--	---	--	--

Рівень комунікації та взаємодії	1 бал — уникає будь-якої комунікації на уроці при обговоренні вікових змін чи здорового способу життя; 2 бали — пасивно сприймає інформацію про шкідливість алкоголю чи тютюну, не виявляючи власного ціннісного ставлення; 3 бали — бере участь у здоров'язбережувальних бесідах лише за безпосереднім спонуканням учителя.	4 бали — підтримує діалог про правила загартовування або спортивні ігри, ініційований іншими учасниками; 5 балів — бере участь у груповому створенні колажів про здорове харчування та спорт за готовим шаблоном; 6 балів — долучається до спільної групової діяльності з розробки правил здорового способу життя у класі відповідно до визначеної ролі.	7 балів — активно бере участь у групових дискусіях щодо впливу реклами та медіа на вибір шкідливих звичок підлітками; 8 балів — аргументовано обирає здорові альтернативи проведення дозвілля спільно з іншими учасниками групи; 9 балів — ініціює обговорення впливу суспільних стереотипів на здоров'я, організовує групові дискусії про сприйняття змін свого тіла.	10 балів — ініціює та структурує групове обговорення тем здоров'я, психологічної стійкості у шкільних та позашкільних спільнотах; 11 балів — планує та організовує масштабну взаємодію (наприклад, День здоров'я в школі, спортивний марафон або акцію проти шкідливих звичок); 12 балів — виступає лідером та фасилітатором оздоровчих ініціатив, розробляє правила та рекомендації щодо психоемоційної
---	--	--	--	--

				підтримки в колективі, надає зворотний зв'язок.
Частота вияву вмінь	1 бал — дотримується елементарних гігієнічних норм лише в окремих випадках під постійним наглядом дорослих; 2 бали — обирає корисну їжу або активний відпочинок тільки після прямих зауважень або нагадувань учителя чи батьків; 3 бали — епізодично згадує про необхідність чергування праці й відпочинку у навчанні.	4 бали — виявляє вміння використовувати знання про здоров'я епізодично, припускаючись помилок у щоденному житті; 5 балів — демонструє стабільне дотримання здорового способу життя в типових умовах, але припускається порушень під впливом оточення; 6 балів — регулярно й самостійно використовує екологічно та здоров'язбережувально доцільні правила	7 балів — постійно виявляє свідоме та відповідальне ставлення до свого здоров'я та здорового способу життя в типових навчальних і побутових ситуаціях; 8 балів — стабільно та самостійно дотримується принципів раціонального харчування та загартовування у повсякденній діяльності; 9 балів — завжди демонструє високий рівень культури здоров'язбереження	10 балів — виявляє здоров'язбережувальні знання та навички системно в типових і нетипових ситуаціях; 11 балів — стабільно демонструє глибоке розуміння та активну життєву позицію щодо формування здорового способу життя у будь-яких контекстах; 12 балів — системно та свідомо керується принципами здорового способу життя, екологічної безпеки та гармонійного

		поведінки у звичних життєвих умовах.	та свідомої відмови від чинників ризику в типових ситуаціях.	розвитку у будь-яких життєвих обставинах, виступаючи прикладом для інших.
--	--	--------------------------------------	--	---

ГР 4. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту

Орієнтовано на вміння вчитися, критичну роботу з інформацією, етичне та толерантне спілкування, фінансову грамотність, раціональне споживання ресурсів, співпрацю в команді.

Інтегрований показник	1–3 бали (Початковий рівень)	4–6 балів (Середній рівень)	7–9 балів (Достатній рівень)	10–12 балів (Високий рівень)
Когнітивні процеси	1 бал — розпізнає за допомогою вчителя прості фінансові знаки (монети, банкноти) чи поняття співпраці; 2 бали — відрізняє свої особисті речі від чужих у знайомому середовищі за очевидними ознаками; 3 бали — намагається відповідати на запитання щодо необхідності ощадливості у побуті,	4 бали — відтворює основні відомості про кишенькові гроші, сімейний бюджет або правила роботи в команді за готовим зразком; 5 балів — пояснює базову обмеженість таких ресурсів, як час, здоров'я та фінанси на репродуктивному рівні; 6 балів — формулює	7 балів — самостійно знаходить потрібну інформацію про товари за їх маркуванням та терміном придатності, перетворює її на просту порівняльну схему; 8 балів — зіставляє та порівнює прості фінансові рішення, аналізує	10 балів — узагальнює фінансову та екологічну інформацію, отриману з різних джерел, робить логічні висновки про необхідність сталого розвитку; 11 балів — оцінює ризики нерационального споживання та накопичення

	припускаючись значних логічних помилок.	запитання щодо можливостей повторного використання матеріалів та сортування сміття, розрізняє законні джерела доходів.	взаємозв'язок між реальними потребами людини та обмеженістю природних ресурсів; 9 балів — аналізує позиції інших людей в обговоренні етичних та екологічних проблем, наводить вагомі аргументи на захист прав споживачів.	боргів, пропонує способи оптимізації сімейних чи власних витрат; 12 балів — здійснює глибокий аналіз екологічних та соціальних наслідків споживання, обґрунтовує важливість соціальної справедливості та благодійності.
Навчальна діяльність	1 бал — виконує найпростіші кроки з організації свого робочого столу за покроковою інструкцією вчителя під безпосереднім наглядом; 2 бали — розрізняє законні джерела доходів для свого віку за допомогою шаблону	4 бали — планує свої щоденні витрати в межах наданої суми за готовим алгоритмом; 5 балів — заповнює просту схему планування власного часу (розклад занять та гуртків) за готовим зразком; 6 балів — здійснює	7 балів — самостійно наводить приклади ощадливого використання енергії, води та інших ресурсів у побуті; 8 балів — розробляє прості фінансові плани для реалізації	10 балів — розробляє комплексні бізнес-плани або соціальні проекти (наприклад, благодійний ярмарок, акція допомоги тваринам) для вирішення проблем у громаді;

	або картинок; 3 бали — здійснює найпростіші кроки фінансового планування (наприклад, збирає монети в скарбничку) під керівництвом учителя.	класифікацію товарів за якістю, складом та строком придатності на основі маркування.	короткострокових цілей, веде контроль власних доходів та витрат; 9 балів — створює проєкти утилізації побутових відходів у школі або громаді, розробляє правила раціонального використання кишенькових грошей.	11 балів — самостійно планує та організовує заходи щодо пропаганди етичної поведінки, волонтерського руху чи культури споживання в школі; 12 балів — розробляє індивідуальні та групові технологічні рішення щодо ощадного природокористування та сталого розвитку, оцінює фінансові ризики.
Рівень самостійності	1 бал — не здатний самостійно організувати свій навчальний час, потребує постійної допомоги дорослих; 2 бали — потребує	4 бали — розрізняє власні потреби та бажання за допомогою вчителя чи детальної інструкції; 5 балів — описує	7 балів — самостійно приймає етичні та фінансові рішення у знайомих ситуаціях, уникає надмірного	10 балів — самостійно оцінює фінансове здоров'я (своє чи родини), розробляє та обґрунтовує пропозиції щодо

	постійного нагляду під час здійснення дрібних покупок або укладання планів для власного розвитку; 3 бали — намагається раціонально використовувати матеріали під час уроків за порадою та контролем з боку вчителя.	характер своїх витрат та кишенькових грошей за готовими шаблонами під керівництвом учителя; 6 балів — самостійно планує короткострокові цілі (наприклад, виконання домашнього завдання) за наданим планом чи алгоритмом.	споживання; 8 балів — самостійно оцінює свої сильні та слабкі сторони, виявляє наполегливість у досягненні поставленої мети без зовнішнього тиску; 9 балів — самостійно усуває дрібні труднощі у плануванні часу, вміє відмовлятися від небезпечного або шкідливого контенту у цифровому просторі.	зменшення витрат; 11 балів — самостійно здійснює моніторинг своїх навчальних досягнень, вибудовує індивідуальну освітню траєкторію без шкоди для здоров'я; 12 балів — свідомо керує власною діяльністю в контексті фінансової безпеки та сталого розвитку, розробляє гнучкий план професійного майбутнього.
Рівень комунікації та взаємодії	1 бал — порушує норми етичної комунікації при груповому розв'язанні фінансових чи екологічних завдань, не	4 бали — підтримує етичне спілкування в команді, знає загальні правила роботи в групі, залучається до	7 балів — активно бере участь у групових дискусіях щодо екологічних та фінансових закономірностей,	10 балів — ініціює та структурує групові обговорення благодійних та фінансових тем у

	поважає чужий простір; 2 бали — пасивно спостерігає за груповою роботою, не пропонуючи власних ідей чи рішень для спільної користі; 3 бали — бере участь у волонтерських чи благодійних бесідах лише за безпосереднім спонуканням учителя.	спільної праці; 5 балів — бере участь у груповій розробці благодійних акцій або фінансових плакатів за визначеним шаблоном; 6 балів — долучається до спільної групової діяльності, виконуючи визначені ролі у розв'язанні соціальних чи екологічних проблем.	виявляє толерантність до відмінностей інших; 8 балів — аргументовано обирає заходи ощадного ставлення до ресурсів під час спільної роботи, поважає інтереси інших учасників; 9 балів — ініціює групове обговорення волонтерського руху в Україні, порівнює власні думки з думками інших, аргументує висновки.	шкільній чи місцевій спільноті; 11 балів — планує та організовує масштабну взаємодію (наприклад, шкільний волонтерський проєкт, збір вторинної сировини для благодійності тощо); 12 балів — виступає лідером та посередником у комунікації під час реалізації підприємницьких ідей, координує роботу групи на досягнення мети, надає конструктивний зворотний зв'язок.
Частота вияву вмінь	1 бал — виявляє елементарну культуру споживання та	4 бали — виявляє підприємливість та етичну поведінку	7 балів — постійно виявляє свідоме та ощадливе	10 балів — виявляє підприємливі та етичні вміння

	ощадливість лише в окремих випадках під постійним наглядом дорослих; 2 бали — демонструє етичну поведінку або толерантність лише після зауважень чи нагадувань учителя чи батьків; 3 бали — епізодично виявляє чуйність до осіб, які потребують допомоги.	епізодично, потребує регулярного зовнішнього стимулювання; 5 балів — демонструє стабільні навички раціонального використання ресурсів у знайомих ситуаціях, але припускається помилок; 6 балів — регулярно дотримується етичних та моральних норм під час прийняття рішень щодо безпеки, здоров'я та добробуту.	ставлення до ресурсів у типових навчальних та побутових ситуаціях; 8 балів — стабільно та самостійно дотримується принципів академічної доброчесності та толерантності у повсякденному спілкуванні; 9 балів — завжди демонструє високий рівень культури споживання, фінансової грамотності та етичної взаємодії в типових ситуаціях.	системно в типових і нетипових ситуаціях при розв'язанні комплексних завдань; 11 балів — стабільно демонструє активну життєву позицію щодо сталого розвитку, волонтерства та доброчинності у будь-яких контекстах; 12 балів — системно та свідомо керується принципами екологічної етики, фінансового здоров'я та соціальної справедливості у будь-яких складних обставинах, виступаючи
--	--	--	---	--

				зразком для наслідування.
--	--	--	--	------------------------------